

TEBLİĞ CEMAATI¹ VE TEBLİĞ CEMAATI'NİN TÜRKİYE'DEKİ FAALİYETLERİ

Murat DEMİR²

ÖZET

Hindistan'ın Mevat bölgesinde Mevlana Muhammed İlyas Kandehevi öncülüğünde başlayan Tebliğ Cemaati, bugün birçok ülkede tebliğ faaliyetlerini sürdürmektedir. Cemaatin amacı, Hz. Peygamber (sav) dönemindeki gibi İslami bir toplum inşa etmektir. Tebliğ Cemaati'nin yıllık düzenlemiş olduğu içtima toplantılarında beş milyonun üzerinde Müslüman bir araya gelmektedir. Bu toplantılar cemaatin faaliyetlerinin dikkat çekmesine sebep olmuştur. Cemaat, Müslümanların dinlerini İslam dininin asıl kaynakları olan Kur'an ve Sünnet'ten öğrenmeleri ve sahabe neslinin örnek alınması gerektiğini düşünmektedir. İnsanların medreseye gelerek din öğrenmelerinin zorluğunu müşahade ettiklerinden kelime-i tevhid, namaz, ilim ve zikir, ihlas-ı niyet ve samimiyet, ikram ve ihtiram-ı müslimin ve tefrîğ-i vakt olmak üzere belirledikleri altı sıfat çerçevesinde İslam Dini'ni öğretmekte, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak amacıyla tebliğde bulunmaktadır. Cemaat, 1950'li yıllarda da Türkiye'de tebliğ faaliyetlerine başlamıştır. Cemaatin Türkiye mensupları cemaatin genel düsturlarına göre hareket etmektedirler. Tebliğlerde altı sıfat ve sahabe hayatı anlatılmaktadır. Ayrıca ihtilafı konulardan bahsetmemekte ve siyasi konuşmalar yapmamaktadırlar. Müslümanları, tebliğ için imkanları dahilinde vakit ayırmaya teşvik ve davet etmektedirler. Tebliğ Cemaati, Türkiye'de Müslümanların yaşadığı diğer ülkelere nazaran daha az toplumsal bir karşılık bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tebliğ Cemaati, Davet, Altı Sıfat, Mescid-i Selam Cami.

TABLIGHI JEMAAT AND TABLIGHI JEMAAT'S ACTIVITIES IN TURKEY

ABSTRACT

Tablighi Jemaat, established in the Mevat region of India under the leadership of Mevlana Muhammad Ilyas Kandehevi, continues its activities in many countries today. The aim of the Jemaat is to build an Islamic society as in the period of Hz. The Prophet (pbuh). More than five million Muslims gather at the annual meetings organized by the Tablighi Jemaat. These meetings caused their activities to take attention. The Jemaat thinks that Muslims should learn their religion from Qur'an and Sunnah which are the main sources of Islamic religion and that the generation of the Companions should be taken as an example. They observed that it is difficult for people to come to the madrasa and learn about religion. That's why, in the framework of six principles they determined as firm belief in the Kalimah Tawheed, concentration and devotion in Salah, Ilim and dhikr, Ikram-i-Muslim, Ikhlas-i-Niyyat and Dawat to Tabligh, they teach the religion of Islam and do tabligh to command the goodness and do away with evil. The Jemaat began its tabligh in Turkey in the 1950s. Its members in Turkey act in accordance with the general principles. In tabligh there told the six principles and the life of the Companions. Besides, there aren't mentioned about political and controversial issues. They encourage and invite Muslims to take the time for the tabligh. Tablighi Jemaat in Turkey has found a less social response than other countries where Muslims live.

Key Words: Tablighi Jemaat, Tabligh, Six Principles, Meccid-i Selam Mosque

¹ Bu makale, yazarın halen devam etmekte olan Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında 'Tebliğ Cemaati: Türkiye Örneği' isimli tezden üretilmiştir.

² Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Sosyolojisi Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi. E-mail: ssylg_mrtmdmr@hotmail.com

GİRİŞ

19. yy'da Osmanlı Devleti'nin siyasi birliğinin dağılması, ekonomik ve siyasi olarak gerilemeye başlaması ve 20.yy başlarında yıkılması ile Müslümanların yaşadığı birçok coğrafya Avrupa Devletleri tarafından sömürülmeye başlanmıştır. Hindistan da bu süreçte sömürge devletlerinden biri olan İngiltere'nin hâkimiyeti altına girmiştir. Aynı zamanda Hinduizm inancının bu tarihlerde Müslümanları etkilediği görülmektedir. Halkın İslami konularda bilgisizliğinin de artmasıyla İslam Dini'nin halk üzerindeki etkisi oldukça zayıflamıştır. Mevlana Muhammed İlyas Kandehlevi, tüm bu olumsuzlukları kendine dert edinmiş ve çözüm olması amacıyla 1920'li yıllarda tebliğ hareketini başlatmıştır. Tebliğ Cemaati olarak adlandırılan bu hareketin amacı Müslümanların zayıflayan imanlarını kuvvetlendirmek ve Müslümanların İslam Dini'ne uygun hayat tarzı sürdürmelerine teşvikte bulunmaktır. Aynı zamanda cemaat, Hint Müslümanlarını Hindu ve Hristiyan misyonerliğine karşı korumayı amaçlamaktadır (SETA, 2013: 89).

Tebliğ Cemaati bugün yaklaşık 200 kadar ülkede faaliyet göstermektedir. Cemaatin kendine has bir düşünce yapısı ve tebliğ metodu bulunmaktadır. Hindistan ve Pakistan'da çok güçlü olan cemaat hakkında dünyada çok fazla çalışma yapılmasına rağmen ülkemizde Tebliğ Cemaati hakkında yapılan çalışma sayısı yetersizdir (Efe, 2002: 102).

Tebliğ Cemaati birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de faaliyette bulunmaktadır. Gerek cemaate katılanların sayısının artması, gerekse cemaate has kıyafetlerle yaptıkları tebliğ çalışmalarıyla basında yer almaları neticesinde cemaatin Türkiye'deki bilinirliği gün geçtikçe artmaktadır.

Çalışmamızda, Tebliğ Cemaati'nin Türkiye'deki tebliğ faaliyetleri nitel araştırma metodu ile incelenecektir. Veri kaynağı olarak cemaat mensupları tarafından neşredilen ve Cemaat hakkında kaleme alınan kaynaklardan istifade edilmiştir. Cemaatin Türkiye'deki merkezi olan Mescid-i Selam Cami'ne gidilerek tecrübeli davetçilerle yarı yapılandırılmış mülakat çalışması yapılmıştır. Mescid-i Selam Cami'nde kaldığımız süre içerisinde dolaylı ve doğrudan gözlemlerde bulunulmuştur. Çalışmamızın birinci bölümünde; Tebliğ Cemaati'nin genel özelliklerine değinilmiştir. İkinci bölümünde; Tebliğ Cemaati'nin Türkiye'deki faaliyetleri ele alınmıştır. Sonuç bölümünde ise cemaatin Türkiye'deki çalışmaları hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1. TEBLİĞ CEMAATİ TARİHÇESİ VE LİDERLERİ

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı ile hızla yıkılma sürecine girmesi ve hilafetin kaldırılması Hintli Müslümanları derinden etkilemiştir. Bu süreçte İngiltere'nin ülkeyi işgali, dini ve kültürel açıdan bir tehdit olarak algılanmıştır (Efe, 2002:103). Hinduların güçlenmesi ve Müslümanlara tesir etmeye başlaması da Müslümanlar için diğer bir olumsuz gelişmedir. Müslümanların din hususunda cehaletlerinin artması toplumdaki tahrifatı hızlandırmıştır. Bu dönemde toplumda bid'at ve hurafelerin oldukça yayıldığı görülmektedir. Müslümanların hayatlarında İslam'ın izlerine çok az rastlanılmaktadır (Ahsan, 1993: 293). Olumsuz gelişmeler, Hint Müslümanlarında yeni arayışları gündeme getirmiştir. Hintli Müslümanların bu arayışları Hindistan'da toplumun ıslahı için davet ve tebliğ çalışmaları yapan yirmi dokuz müessesenin oluşumuna zemin hazırlamıştır (Çağrı, 1994: 18) Mevlana Muhammed İlyas Kandehlevi'nin kurucusu olduğu tebliğ hareketi de bu oluşumlardan biridir.

Muhammed İlyas, bölgedeki medrese çalışmalarının toplumun tamamını kapsamadığını ve medreselerin sadece belli sayıda insanın eğitimi noktasında etkili olabildiğini müşahede etmiştir. (Büyükkara, 2016: 102). Aynı zamanda insanlar geçim sıkıntılarından dolayı çok ağır işlerde çalışmakta ve dinleri için ayrıca bir vakit ayıramamaktadırlar. Muhammed İlyas, toplumun dinden uzaklaşmasını ve dine olan

ilgisizliğini kendisine dert edinmiştir. Bu sebeple, hayatlarında İslam'ın izlerine çok az rastlanan Mevati Müslümanlarının eğitilmesi için eğitim yöntemi olarak bugün Tebliğ Cemaati'nde kullanmakta olduğu tebliğ ve ıslah çalışmalarını başlatmıştır. Yeni eğitim sisteminde halk, eğitim için medreselere gelmek zorunda kalmayacak ve halkın günlük işleri sekteye uğramadan davetçiler vasıtasıyla eğitilecektir. Mevlana Muhammed İlyas, 1925 senesinde ikinci haccından dönüşünde görmüş olduğu bir rüya neticesinde kapsamlı bir irşad faaliyetine başlamıştır. İrşad faaliyetinin esasını tebliğ gezileri oluşturmaktadır. Tebliğ gezilerinde karşılaştığı ve kendilerine İslam'ı anlattığı Müslümanlardan başkalarına dinin temel kural ve öğretilerini anlatmaları istenmektedir (Efe, 2002; 106).

Mevlana Muhammed İlyas 1944 senesinde vefat etmiş ve vefatından sonra yerine oğlu Mevlana Muhammed Yusuf Kandehlevi geçmiştir. Defalarca Suudi Arabistan ve Pakistan'a ziyaretlerde bulunmuştur. Birçok kalabalık topluluğa büyük konferans ve seminerler vermiştir. Hayatı tebliğ yolculuklarında geçmiştir. Muhammed Yusuf Kandehlevi de cemaatin dünyaya yayılmasını sağlamıştır. Mevlana Muhammed Yusuf, son haccından döndükten sonra 12 Şubat 1965'te Pakistan'a uzun bir sefere çıkmıştır. Bu sefer esnasında 2 Nisan 1965 Cuma günü vefat etmiştir (Kandehlevi, 2018: 8).

Cemaatin üçüncü emiri İn'âmu'l-Hasan'dır. İn'âmu'l-Hasan'ın emirliği süresince, cemaatin o zamana kadar çok fazla özen göstermediği hitabet sanatı geliştirilmiştir. Hitabet, tebliğ için oldukça büyük bir öneme sahiptir. Hitabet sanatı eğitiminin cemaatte yaygınlaştırılmasıyla tebliğ faaliyetlerinin daha etkili olması hedeflenmiştir. Rahatsızlanarak 9 Haziran 1995'te hastaneye kaldırılmıştır. 10 Haziran 1995 günü öğleden sonra vefat etmiştir. Cenazesine yarım milyondan fazla insan katılan İn'âmu'l-Hasan, hayatı boyunca sıkı bir dostu olan Mevlana Muhammed Yusuf'un yanına defnedilmiştir (CMA, 2001).

Tebliğ Cemaati'nin emirliği, Mevlana İn'âmu'l-Hasan'ın vefatından önce teşkil edilen Yüksek Şura Heyeti kararıyla dördüncü bir emire tevdi edilmemiştir. Muhtemel bir ihtilafı önlemek amacıyla Mevlana Muhammed Yusuf'un torunu Saad Kandehlevi ve İn'âmu'l-Hasan'ın oğlu Zübeyir el-Hasan Yüksek Şura Heyeti kararı ile tebliğ çalışmalarının riyasetini üstlenmiştir (Büyükkara, 2018).

1.1. Cemaatin Hiyerarşik Yapısı, İlkeleri ve Tebliğ Usulü

Tebliğ Cemaati, diğer dini gruplarda rastladığımız çok gelişmiş bir hiyerarşik yapıya sahip değildir. Cemaatin kontrolü şura tarafından yapılmaktadır. Şuranın kaç kişiden oluşacağına dair herhangi bir bilgi kaynaklarda yer almamaktadır. Şura ise belirlenen bir emir tarafından idare edilmektedir. Bunun yanında cemaatin her ülkede belli bir emiri bulunmaktadır. Şura tecrübeli davetçilerden oluşmaktadır.

Cemaatin altı ilkesi bulunmaktadır ve davet alışmaları bu altı ilke çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu ilkelerden ilki İslam'a girişin ilk şartı olan "Lâ ilâhe İllâh Muhammedûn Rasûlullah" yani "Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed (sav) O'nun Rasûlüdür." şiarıdır. İlk bölümü, Allah'ın varlığı ve birliği, Allah'tan başka tapılacak ve himayesine girilecek bir mabud olmadığı mahiyeti taşımaktadır. İkinci bölümü ise, Hz Muhammed'in (sav) O'nun Râsulü olduğu, Râsulullah'ın (sav) getirdiklerine itibar edilmesinin elzem olduğu ve O'nun örnek alınması gerektiği manasına gelmektedir. İkinci ilke ise namazdır. Tebliğlerde sık sık namaz bahsine değinilmektedir. Farz namazlarının ehemmiyetinden bahsedilmektedir. Nafile namazların kılınması içinde bireylere teşvikte bulunmaktadır. Üçüncü ilke ise ilim ve zikirdir. Bir müslümanın üzerine farz olan ilimleri öğrenmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Zikir ise genel manada sürekli Allah'ı ve Rasulullah'ı (sav) hatırında tutmaktır. Bununla birlikte Rasulullah'ın yaptığı ve önem verdiği duaları tekrar etmektir. Dördüncü ilke, İkrâm ve İhtirâm-ı Müslimin'dir. Bu ilke, her Müslümana karşı saygılı ve yumuşak olmak, bir insanın kıymetini anlamak ve değer vermek

anlamına gelmektedir. Bir Müslüman diğer bir Müslümana iyilik yapmalı, alimlere saygı göstermeli, büyüklere değer vermeli ve çocuklara iyi davranmalıdır (Ullah, 2018: 33) İhlas-ı niyet ve samimiyet cemaatin beşinci ilkesidir. Bir tebliğci samimi olmalı ve yapmış olduğu her şeyi Allah rızası için yapmalı, yaptığını dünyevi bir metâ karşılığında yapmamalı ve yaptığının karşılığını yalnızca Allah'tan beklemelidir. Sahabe bu minvalde örnek alınması gereken şahsiyetlerdir. Altıncı ve son ilke ise tefrîğ-i vakt yani tebliğ ilkesidir. Cemaatin kimliğinin oluşmasındaki en etkili ilkedir. Her cemaat mensubu dünya işlerinin yanında tebliğ için vakit ayırmalıdır. Bu tebliğ vazifesi hem tebliğcinin imanını artıracak hem de İslam'ın yayılmasını sağlayacak bir amel olarak görülmektedir. Bazen bu altı maddeye ek olarak bir yedincisi eklenir ki o da terk-î mâlâyânidir. Tebliğcilerin, boş ve gereksiz işlerden yüz çevirmeleri gerektiğine dikkat çekmektedir. Boş olan dünya işleri ile alakadar olmaktansa ahiret için kazanç elde edilecek amellerle meşgul olunmalıdır (Ahsan, 1993: 294).

Tebliğ Cemaati'nin düzenli olarak istifade ettiği kaynaklar Muhammed Yusuf Kandehlevi'nin Hayat'us Sahabe ve Muhammed Zekeriyya Kandehlevi'nin Fezail'i Amel ve Fezail'i Zekât adlı eserlerdir (Efe, 2004: 221). Yine Muhammed Zekeriyya'nın fezail serisi cemaatin faydalandığı diğer kaynaklardandır.

Tebliğci ruhu benimsemek ve yaymak, İslami bilgiyi elde etmek ve başkalarına aktarmak, emr-i bil ma'ruf nehy-i anil münker yapmak ve bunları karşılıklı saygı ve dayanışma içerisinde gerçekleştirmek cemaatin varlık sebepleri arasında görülmektedir (Bayram, 2015:397).

Cemaatin ana hareket noktası davet için çıkılan teşkillerdir. Teşkil grubu 10-12 kişilik davetçilerden oluşmaktadır. Her teşkil grubunun bir emiri bulunmaktadır. Teşkilde, cemaat mensupları arasında muhakkak bir iş bölümü yapılmaktadır. Teşkilde çıkan davetçiler, davet için gittikleri yerde kalabilecekleri bir cami ayarlamaktadırlar. Davet faaliyeti gece camide kılınan teheccüd namazı ile başlamaktadır. Sonrasında sabah namazı kılınmaktadır. Namaz sonrasında yapılan iş bölümüne göre kimi davetçiler camide kalıp talim yapmaktadırlar. Kimi davetçiler de civar evleri veyahut iş yerlerini dolaşmaktadırlar. Dolaşmada davetçiler, konakladıkları camide ikindi veya akşam namazı sonrasında verilecek olan vaazı dinlemek üzere, insanları davet etmektedirler. Kılınan vakit namazından sonra cemaatin camiye terkine yakın cemaat vaazı dinlemeye tekrardan davet edilir. Ve caminin bir köşesinde vaaz edecek davetçinin etrafında vaazın dinlenmesi için halka oluşturulur. Vaaz takriben on ya da on beş dakika kadar sürmektedir. Vaaz konusu, altı ilke çerçevesinde belirlenmektedir. Vaaz Kur'an'dan ayetler ve Hz Muhammed'in (sav) sünnetleri ile desteklenmektedir. Sahabe hayatından örnekler ile zengin bir içerik oluşturulmaktadır. Genel itibariyle nasihat içeriklidir. Vaaz sonlarına doğru davetin faziletinden bahsedilmektedir. Vaaz bittikten sonra davetçi, vaazı dinleyen Müslümanları davet vazifesini yerine getirmeye davet etmektedir. İnsanlardan sefere çıkmaları için söz alınmaktadır. Ve bu durum böylece devam etmektedir. Her Müslümanın ömründe 4 ay, senede 40 gün, ayda 3 gün, haftada 2 kez tebliğ faaliyetinde bulunması gerektiği düşünülmektedir. Günde ise 10-15 davet verilmesi gerekmektedir (Efe, 2004: 228).

Davetçi, vermiş olduğu vaazlarda kesinlikle tartışmaya girmemektedir. Bu tebliğ usulünün gereklerinden biridir. İnsanların korkup, tebliğlerine cevap vermemeleri ihtimaline karşılık münkerleri ortadan kaldırma düşüncesine yanaşmamaktadırlar. Onlar tek tek fertleri ıslah ettikleri takdirde, münkerin toplumdaki otomatik olarak kalkmış olacağına inanırlar (Akçaoğlu, 2012: 410).

Tebliğ faaliyetinden maksat Müslümanın bir gününü Hz. Muhammed (sav) gibi geçirmesidir. Davetçi teşkillerde Hz. Muhammed'in (sav) bir gününü nasıl geçirdiğini öğrenmekte ve o gün içerisinde Hz. Muhammed'in (sav) sünnetlerini yerine getirmeye

çalışmaktadır. Zaten davette Hz. Muhammed'in (sav) sünnetlerinden biridir. Davetçiler, yapmış oldukları davet faaliyetinin karşılığını bu dünyada değil ahirette alacağına inanmaktadır.

Davetçiler hâl ve hareketlerinde olduğu gibi kıyafetlerinde de Hz. Muhammed'i (sav) örnek almaktadırlar. Genellikle uzun sakal bırakmakta ve geniş elbise giymektedirler (Koya, 2001).

Hindistan'da başlayan tebliğ çalışmaları, sonrasında Pakistan ve Bangladeş'te devam etmiştir. Oradan İslam Dünyasına ve Arap Âlemine intikal etmiştir. Suriye, Ürdün, Filistin, Lübnan, Mısır, Sudan, Irak ve Hicaz'da da cemaatin takipçileri mevcuttur (Akçaoğlu, 2012: 413).

Tebliğ çalışmaları Avrupa, Amerika, Asya ve Afrika'daki ülkelerin birçoğuna yayılmıştır. Cemaat, Avrupa ve Amerika'da ciddi tebliğ faaliyetlerinde bulunmaktadır. Avrupa'da İngiltere'de yılda bir defa yapılan Dewsbury toplantıları bir kaç bin cemaat mensubunu bir araya getirmektedir. Amerika'da da 1988'de Chicago'da yapılan kongreye 600 civarında müslüman katılmıştır (Ahsan, 1993: 293).

2. TÜRKİYE'DE TEBLİĞ CEMAATI

Tebliğ Cemaati, Mevlana Muhammed Yusuf ile dünya genelinde çalışma yapmaya başlamıştır. Yapmış olduğumuz mülakatlarda cemaatin ilk olarak 1950'li yıllarda Türkiye'de faaliyetlerine Pakistan'dan gelen ilk teşkil ile başladığı tespit edilmiştir. 1967'li yıllara kadar tebliğ için gelip giden teşkil grupları nihayetinde bu çalışmayı Türkiye'de de yürütecek birileri ile tanışmışlardır. Yurt dışından gelen davetçiler, düzenli olarak bu Müslümanları ziyaret etmişlerdir. 1967 senesinde ilk defa Türkiye'den bir grup Pakistan'a teşkil için sefere çıkmıştır. Böylelikle Pakistan ile Türkiye arasında bir ilişki kurulmuş ve Tebliğ Cemaati'nin Türkiye'deki faaliyetleri böylelikle başlamıştır.

Türkiye'de cemaatin ilk davetçileri Ahmet Saruhan ve Mustafa Adıgüzel olmuştur. Günümüzde cemaatin şura üyelerinden Abdurrahim Şahin cemaat ile 1960 yılında 8 yaşında iken Tebliğ Cemaati ile tanışmıştır. Ancak kendi ifadesiyle cemaatin faaliyetlerine katılması 10 sene sonra 18 yaşında gerçekleşmiştir. Günümüz şura üyelerinden Fevzi Pehlivan'da en eski davetçilerdendir. Cemaatin Türkiye'de yaygınlaşması konusunda bahsi geçen kişilerin öncü rolleri bulunmaktadır.

Cemaat, İstanbul Hasköy'deki Arbacı Alanı mevkiinde bir camide faaliyetlerine başlamıştır. Bir müddet sonra İstanbul'un Sultançiftliği İlçesinde küçük bir barakada faaliyetler yürütülmüştür. Zamanla barakanın yetersiz gelmesi ile Mescid-i Selam Cami inşa edilmiştir. 1983 senesinde inşa edilen Mescid-i Selam Cami, Türkiye'deki cemaatin merkezi konumundadır (Niyazi Demir, kişisel görüşme, 9 Mart 2019).

Cemaat faaliyetlerini yürütürken zaman zaman sıkıntılar yaşamıştır. Tebliğ için gittikleri yerlerde halkın şikayet etmesi sonucunda emniyete gidip ifade vermek durumunda kaldıkları zamanlar olmuştur. Ancak niyetleri anlaşıldığında serbest bırakılmışlar ve davet faaliyetlerine devam etmişlerdir. Türkiye'de yaşanan ve toplumun büyük kısmının etkilendiği toplumsal olaylardan ve darbelerden de etkilenmediklerini ifade etmektedirler (Abdübâki Önemli, kişisel görüşme, 10 Mart 2019). Ancak 28 Şubat dönemi cemaat için ayrı bir tecrübe olmuştur.

28 Şubat sürecinden Tebliğ Cemaati de etkilenmiştir. Toplumda cemaate ve davetçilere karşı olumsuz bir bakış açısı oluşmuştur. Bazıları tarafından cemaat hakkında emniyet teşkilatına şikâyetlerde bulunulmuştur. Emniyet gelen şikâyetleri değerlendirmiş ve yapılan takibatlar sonucunda bazı davetçiler gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan davetçiler

ifadeleri alındıktan sonra Devlet Güvenlik Mahkemelerine sevk edilmiştir. Davetçilerin DGM'ye çıkmaları 2 ay kadar sürmüştür. Bu süre zarfında tutuklu kalmışlardır. Çıkarıldıkları ilk mahkemede tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan davetçiler 2. veya 3. yargılanmalarında beraat etmişlerdir (Niyazi Demir, kişisel görüşme, 9 Mart 2019).

Bu dönemde yaşanan gelişmelerden dolayı halkın cemaate olan rağbeti azalmıştır. Ancak hiçbir zaman bitme noktasına gelmemiştir. Tebliğ faaliyetlerinin her zaman kesintisiz olarak muhakkak devam edeceğine ve her türlü olumsuzluğa rağmen birilerinin bir yerlerde tebliğ faaliyetlerini devam ettireceğine inanmaktadırlar.

2.1. Cemaatin Türkiye'deki Merkezi: Mescid-i Selam Camii

Tebliğ Cemaati'nin çalışmasının bulunduğu her ülkede bir merkezi bulunmaktadır. Cemaatin Türkiye'deki merkezi İstanbul'un Sultançiftliği İlçesindeki Mescid-i Selam Camii'dir. İstanbul merkeze uzak bir mesafede bulunmaktadır. Camii'nin bir tarafı ana yolun hemen kenarında bulunmaktadır. Camiiye giriş kısmı olan tarafı ise yerleşim yerlerinin olduğu mahalle içine bakmaktadır. Camii ile mahalle iç içedir. Cemaatin havası mahalleye sirayet etmiştir. Civarında dolaşıldığında genel itibarıyla kadınların kıyafetlerinin İslam'a uygun olduğu gözlemlenmiştir. Erkeklerin çoğunun ise sakal bıraktığı ve kıyafetlerinin davetçilerin kıyafetlerine benzediği görülmüştür.

Mescid-i Selam Camii ve avlusu çok büyük bir alan üzerine inşa edilmiştir. Caminin içinde ücretli olarak hizmet veren bir otopark bulunmaktadır. Caminin avlusuna girişte sol tarafta Tebliğ Cemaati'ne ait bir medrese bulunmaktadır. Medrese Mescid-i Selam Camii inşa edilmeden önce cemaatin faaliyetlerini yürüttüğü barakanın yerine yapılmıştır. 2007 senesinde ilk öğrencilerini mezun eden medrese halen daha faaliyetlerine devam etmektedir. Girişte sağ tarafta ise Suriyeli Müslümanlara ayrılmış medrese denebilecek bir alan bulunmaktadır. Suriye'deki savaştan dolayı göç eden Müslümanlar kendilerine temin edilen bu alanda medrese faaliyetlerini yürütmektedirler.

Camiye girişinde sağ tarafta davetçilerin caminin iç güvenliği için nöbet tuttıkları küçük bir kulübe bulunmaktadır. Burada belli aralıklarla davetçiler nöbet tutmaktadırlar. Hemen kulübenin arkasında ise tuvaletler ve büyükçe bir şadırvan mevcuttur. Camiiye doğru biraz ilerledikçe ayakkabınızı nereye koyduğunuzu unutabileceğiniz sağlam soluk devasa bir ayakkabılık bulunmaktadır. Caminin iç giriş kısmında ise 'İstikbal' adı verilen bir bölme bulunmaktadır. Burada da düzenli olarak bir davetçi beklemekte ve gelen misafirler karşılanmaktadır. Misafirler geliş amaçları mukabilinde yönlendirilmektedir. Camii iki bölüme ayrılmıştır. Bir bölüm, mescid olarak kullanılmaktadır. Mescid bölümüne herkes girebilmekte ve ibadetlerini yapabilmektedir. Cemaatin vaaz ve beyanları da bölümde verilmektedir. Mescid bölümünün girişinde sağ tarafta ses sisteminin merkezi bulunmaktadır. Çok kalabalık teşkilatlar veya toplantılarda ses buradan caminin her bölümüne verilebilmektedir. Verilen vaaz ve beyanlar aynı anda yaklaşık 12 dile ses sistemi vasıtasıyla tercüme edilebilmektedir. Mahalle sakinleri belli bir radyo frekansından vaaz ve beyanları evlerindeki ve arabalarındaki radyolardan dinleyebilmektedirler.

Caminin diğer bölümünde ise misafirler ve davetçiler ağırlanmaktadır. Bu bölüme giriş için kartlı bir sistem kurulmuştur ve yalnızca kart okutularak girilebilmektedir. Bu bölümde görevli davetçilerin kaldığı ve misafirlerin ağırlandığı 22 adet oda bulunmaktadır. 11 adet oda ilk katta 11 adet oda da ikinci katta bulunmaktadır. Odalar bitişik olmak üzere U şeklinde tasarlanmıştır. Ortada ise çok amaçlı kullanılan bir alan bulunmaktadır. Bu alan mescid tarzında tasarlanmıştır. İsteyen davetçiler bu alanda konaklayabilmektedirler. Çok kalabalık teşkilatlar hem bir mescid, hem de bir yemekhane olarak kullanılmaktadır. Bu alan haricinde her oda numaralandırılmıştır. 1 ila 5 numaralı odalar şura üyelerine ayrılmış odalardır. 11 Numaralı oda 'Teşkil Birimi' için ayrılmıştır. 12 Numaralı odada camide aylık

olarak kalan ve cami hizmetleriyle meşgul olan davetçiler kalmaktadır. Diğer odalar davetçiler ve misafirler için ayrılmıştır. Ayrıca bir adet oda da bayanlara ayrılmıştır. Bazı odalarda tuvalet banyo ve ufak bir mutfak bulunmaktadır. Ancak genel olarak odalar sadece konaklamak için kullanılmaktadır. Tuvalet ve banyo gibi ihtiyaçlar katlarda bulunan alanlarda giderilmektedir. Bu bölmenin üçüncü katında çok amaçlı kullanılan geniş alanlar mevcuttur. Bu alanlar da kimi zaman konaklama amaçlı kimi zaman mescid olarak kullanılmaktadır. Büyük bir şadırvan ve herkesin kullanabileceği tuvalet ve banyolar bulunmaktadır. Zemin katta ise yemekhane bulunmaktadır. Yemekhanede bir mutfak, erzaklar için depo, büyük buzhaneler ve çay servisinin yapıldığı bölme vardır. Üst katlara çıkmak için kullanılan bir merdivenin altında ise davetçilerin teşkile çıkarken kullanmak üzere yanlarına aldıkları çanak, çömlek, tüp vs. malzemelerin muhafaza edildiği bir bölme mevcuttur. Cami içerisinde aynı zamanda asansörde bulunmaktadır.

2.1.1. Mescid-i Selam Cami'ndeki Faaliyetler

Tebliğ Cemaati'ne mensup davetçiler her gün Mescidi Selam Cami'nde rutin faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Bu faaliyetler davetçilerin aralarında yaptığı bir iş bölümü ile belli bir program dahilinde gerçekleştirilmektedir. Her gün saat 10'da ayrıca Salı ve Perşembe günleri camide toplantılar yapılmaktadır.

Her gün sabah saat 10'da yapılan toplantılara meşvere adı verilmektedir. Meşvereler, mescid bölümünde ses sisteminin önünde bulunan alanda gerçekleşmektedir. Meşvereyi o hafta mesul olan şura üyesi yönetmektedir. Meşverede yoklama alınmakta ve camide gerçekleştirilen programların takibi yapılmaktadır. Şayet belli bir olumsuzluk var ise tespiti yapılmakta ve çözümü üretilmeye çalışılmaktadır. Bunun yanında günlük yapılacak programın sorumluları belirlenmektedir. Salı günleri yapılan toplantılar ise Tebliğ Cemaati'nin İstanbul çalışmasına yönelik yapılmaktadır. İstanbul çalışmasının tecrübeli ve daimi davetçilerinin katılımıyla gerçekleştirilen bir toplantıdır. Bu toplantılarda çalışmanın olduğu bölgelerdeki olumsuzluklar ve ihtiyaçlar tespit edilmektedir. Perşembe günleri yapılan toplantılar geniş katılımlı olmaktadır. Bölgedeki bütün davetçiler bu toplantıya katılabilmektedir. Toplantıda genel itibariyle bin ila iki bin kişilik bir katılım sağlanmaktadır. Toplantıya iştirak edenler İstanbul bölgesinde hafta sonu yapılacak üç günlük teşkil faaliyetlerine katılmaktadırlar.

2.2. Tebliğ Cemaati ve Altı Sıfat

Tebliğ Cemaati çalışmalarını altı başlık çerçevesinde yürütmektedir. Mevlana Muhammed İlyas Kandehlevi, Müntehab Ehâdis adlı eserinde altı başlığı işlemektedir. Başlıklardan Büyükkara Çağdaş Fikir Akımları adlı eserinde 'prensip' ve Fındıkçioğlu, Çağdaş İnançlar ve Düşünceler adlı eserde 'ilke' olarak bahsetmiştir. Efe ise Cemaat'i Tebliğ'in Davet, Tebliğ ve Eğitim Yöntemi ve Cemaat-i Tebliğ, Doğuşu ve Kendisine Yöneltilen Eleştiriler adlı makalelerinde başlıklar için sıfat ve nokta vurgusu yapsa da başlıklara esas veya prensip olarak değinmiştir. Mülakat çalışmamızda davetçiler başlıklar için ilke, esas veya prensip adlandırmasını değil sıfat adlandırmasını kullanmışlardır. Bu sebeple çalışmamızda başlıklara sıfat olarak değinilecektir. Altı sıfat, Müslümanların genelinin kabul ettiği ve herhangi bir ihtilafın söz konusu olmadığı konulardan oluşmaktadır.

2.2.1. Kelime-i Tevhid: “Lâ ilâhe İllâh Muhammedûn Rasûlullah”

Kelime-i tevhid tebliğ cemaatinin üzerinde durduğu ilk sıfattır. Beyanlarda bu sıfat başlığı altında Allah’a ve Rasûlû’ne iman, gayba iman, kadere ve ahiret gününe iman gibi konular işlenmektedir.

2.2.2. Namaz

Beyanlarda namaz bahsinde ilk olarak namazların önemi işlenmektedir. Farz namazların sürekli olarak kılınması noktasında teşvikler verilmektedir. Bunun yanında sünnet ve nafilâ namazların da Müslümanı Allah’a yaklaştıracak ameller olduğu belirtilmektedir. Namazı huşu içerisinde kılmanın faziletine değinilmektedir.

2.2.3. İlim ve Zikir

İlim ve zikir başlığı altında beyanı dinleyenlere Kur’an-ı Kerim öğrenmenin ve okumanın, Allah’ı zikretmenin faziletlerine değinilmektedir. Aynı zamanda Hz. Peygamber’den (sav) nakledilen zikir ve duaların yapılması için teşvikte bulunmaktadır.

2.2.4. İkrâm ve İhtiram-ı Müslimin

Beyanlarda Müslümanın değer ve ehemmiyeti hatırlatılmaktadır. Müslümanların güzel ahlak ile ahlaklanması, eziyet etmekten sakınması ve aralarındaki ihtilafları çözmeleri için teşvikte bulunmaktadır. Müslümanın, Müslüman üzerindeki hakları anlatılmaktadır. Aynı zamanda Müslümanlara mali yardımda bulunulmanın faziletleri işlenmektedir.

2.2.5. İhlas-ı Niyet ve Samimiyet

Allah’ın emir ve yasaklarını, yalnızca Allah’ın rızasını kazanmak maksadıyla yerine getirmek anlamına gelmektedir. Bu sıfat gereğince yapılan her amel, ecir ve mükâfat arzusu içerisinde yapılmalıdır. İhlas ve samimiyet şuuruna varılması için düzenli olarak riyanın kötülüğünden bahsedilmektedir. Cemaat, her davetçinin bu bilinçte olmasını arzulamaktadır.

2.2.6. Tefriğ-i Vakt (Tebliğ)

Tebliğ, cemaatin omurgası mahiyetinde bir ameldir. Davet ve Allah yolunda sefere çıkmanın faziletlerinden sıkça bahsedilmektedir. Davet amelleri adaba uygun olarak yapılmalıdır. Cemaat içerisinde İslam’ın en güzel, tebliğ ameli vasıtası ile yaşanabileceği düşünülmektedir. Hz. Peygamber’in (sav) İslam’ı yaymak için izlediği metod olan davet çalışması bütün dünyada ihya edilmeye çalışılmaktadır. Davet çalışması, cihad mesabesinde görülmektedir. Tebliğde iken vefat eden bir davetçi en güzel ölüm üzere Allah’a emanetini teslim etmiştir. Ve davet esnasında ölen bir davetçinin şehit olacağına inanılmaktadır.

Cemaatte, her Müslümanın tebliğ amelinden sorumlu olduğu kanaati hâkimdir. Gittiğimizde istikbal biriminde sorumlu olan Davut Bey, davet amelinin önemini bir kıssa üzerinden şöyle ifade etmektedir:

“Hz. Ebu Bekir(ra) iman edince Hz. Peygamber’e (sav) sordu;

- Ey Allah’ın Rasulü benim görevim nedir?

Hz. Peygamber(sav) şöyle cevaplamıştır;

- Benim görevim ne ise senin görevinde o, ümmetimin görevi de o dur, dedi.

Biz bu işten sorumluyuz yani. Güzellikle, tatlılıkla, ikramla, hatırlatacağız. Hatırlatırsak bu sorumluluktan kurtuluruz. Ama hatırlatmazsak da sorumlu olacağız.” (Davut Bayıroğlu, kişisel görüşme, 10 Mart 2019)

2.3. Cemaatin Hiyerarşik Yapısı ve Cemaatteki İş Bölümü

Tebliğ Cemaati her dini grup gibi bir hiyerarşik yapıya sahiptir. Cemaatin hiyerarşik yapısı çok basit bir şekilde oluşturulmuştur. Cemaatin çalışmasının olduğu her ülkede bir şura heyeti bulunmaktadır. Şura heyetinde hareketin eski ve tecrübeli davetçileri yer almaktadır. Türkiye'deki şura heyeti beş kişiden oluşmaktadır. Ömer Vanlıoğlu, Abdurrahim Şahin, Fevzi Pehlivan, Recep Yılmaz ve Cemal Köse cemaatin şura heyetini oluşturmaktadır. Cemaatin faaliyetleri haftalık dönüşümlü olarak şura heyetindeki bir üye tarafından takip edilmektedir. Örneğin camide gerçekleştirilen günlük meşvereler o hafta mesul olan şura üyesi tarafından idare edilmektedir. Bir nevi cemaatin emirlik vazifesi şura heyeti üyeleri tarafından haftalık olarak yerine getirilmektedir. Haftalık sorumlu olan mesul aynı zamanda genel toplantılara da katılmaktadır. Veyahut cemaatin dünya genelinde tertip ettiği herhangi bir toplantıya çağırıldığı vakit bu toplantıya katılmak ile sorumludur. Cemaatin şura heyeti üyeleri, vefat edene kadar bu vazifeyi yerine getirmektedir. Herhangi bir şura üyesi vefat ettiğinde, en eski davetçilerinde katılımının sağlandığı genel bir toplantıda yapılan meşvere neticesinde vefat eden şura heyeti üyesinin yerine kimin geçeceği belirlenmektedir. Şura üyesi olmak, şura üyesi olan şahsa herhangi bir ayrıcalık katmamaktadır. Her davetçinin yaptığı gibi şura üyeleri de temizlik, mutfak hizmeti, teşkil, beyan vb. sorumluluklar üstlenmekte ve bu sorumlulukları yerine getirmektedir. Ayrıca cemaat resmi işlerini kurmuş oldukları Mescidi Selam İlim ve Hayrat Vakfı aracılığı ile yapmaktadır. Vakfın mütevelli heyeti cemaatin eski davetçilerinden oluşmaktadır.

Cemaatte yapılan her şey iş bölümü ile gerçekleştirilmektedir. Cemaat, dünyanın her bölgesinde uyguladığı ve her teşkilde teşkil gruplarının uyguladığı bir iş bölümü taslağına sahiptir. Genel merkezde sabah yapılan meşverelerde iş bölümü yapılmakta ve iş bölümü taslağında yer alan vazifelerin kimler tarafından yerine getirileceği belirlenmektedir. İş bölümü taslağındaki vazifeler şunlardır;

2.3.1. İş Bölümü

2.3.1.1. Haftalık mesul

Haftalık mesul olarak adlandırılan vazife şura heyetindeki haftalık sorumlu tarafından yerine getirilmektedir. Her gün sabah saat 10'da yapılan meşvereler haftalık mesul tarafından gerçekleştirilmektedir. Olmadığı vakitlerde muhakkak mesulün adı zikredilmektedir. Bunun yanında haftalık programların takiplerini yapmaktadır. Aynı zamanda her davetçi gibi genel merkezde yapılması gereken işlerde sorumluluk aldığı takdirde bu sorumluluklarını yerine getirmektedir.

2.3.1.2. Program takibi

Cemaatin genel merkezde gün içerisinde gerçekleşen faaliyetlerinin takibini yapmaktadır. Teşkillerde de program takibi sorumlusu faaliyetlerin denetiminden sorumludur.

2.3.1.3. Mutfak hizmeti

Mutfak hizmeti sorumlusu genel merkezde kalan davetçilerin ve misafirlerin yemeklerini yapmak, onlara yemek vakitlerinde hizmette bulunmak, bulaşıkları yıkamak vb. görevleri yerine getirmektedir. Genel merkezde mutfak hizmeti, haftalık olarak belirlenmektedir. İstanbul bölgesinde faal olarak tebliğ çalışmasının yapıldığı yirmi iki bölge bulunmaktadır. Bu yirmi iki bölgede bulunan daimi davetçiler, bir haftalığına genel merkezin mutfak hizmeti sorumluluğunu yerine getirmektedir. Yirmi iki haftada bir her bölge mutfak hizmetini üstlenmektedir.

2.3.1.4. İstikbal

Genel merkezde caminin girişinde istikbal bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde davetçiler görevlendirilmektedir. İstikbal bölümünün vazifesi gelen misafirleri ağırlamak ve amaçları doğrultusunda ilgili birime yönlendirmektir. İstikbal bölümünde aynı zamanda gelen misafirlere kuruyemiş ve hurma gibi ikramlarda da bulunmaktadır.

2.3.1.5. Teşkil

Cemaatin genel merkezinde teşkil birimi bulunmaktadır. Teşkil birimi için bir tane oda ayrılmıştır. Genel merkezdeki teşkil biriminin vazifesi aylık olarak görevi üstlenen davetçiler tarafından yerine getirilmektedir. Gelen misafirlerin tüm kayıtları burada tutulmaktadır. Oldukça düzenli bir kayıt sistemi mevcuttur. Genel merkezde kalan her davetçi cami dışarısına çıkmadan önce teşkil biriminden izin almaktadır. Geldiğinde de haber vermektedir. Genel Merkezdeki teşkil biriminin sorumlulukları şunlardır;

- Çıkan cemaate hidayet konuşması yapmak
- Cemaatin teşkil için gideceği camiyi belirlemek
- Yapılan iradeleri takip etmek
- Dönen cemaatlerin karguzarilerini dinlemek
- Seferden eve dönenlere dönüş konuşması yapmak
- Misafir cemaatlerin kaydını yapmak ve pasaportlarının fotokopisini çekmek
- Gelen telefonlardan şurayı haberdar etmek
- Mutfak nöbetçilerini aramak
- Aylık hizmet verenleri (vakit verenleri) bir hafta önceden aramak
- Sene içi yapılacak toplantıları gündeme getirmek
- Halka corlarını takip etmek
- 4 ay ve 40 günlerini yeni bitirenlerin telefon ve cami halka numarasını kayda geçirmek
- Günlük işleri takip etmek
- Misafirlerin hidayeti

2.3.1.6. İhtilat

İhtilat vazifesini üstlenen davetçilerin vazifesi cami etrafında belli aralıkla dolaşmak ve caminin güvenliğini sağlamaktır.

2.3.1.7. Talim

Talim vazifesini üstlenen davetçi Kur'an-ı Kerim okuması bilmeyenlerin öğrenmesi, bilenlerin mahreç ve tecvid kurallarına uygun bir şekilde okumasının öğrenmesi ve Kur'an-ı Kerim'den ezber yapılması vb. sorumlulukları yerine getirmektedir. Talim, genel olarak birebir yapılmaktadır. İlimi daha fazla olan davetçi, ilmi daha az olana talim yaptırmaktadır. Kimin kimle talim yapacağıнын organizesini de talim sorumlusu belirlemektedir.

2.3.1.8. İkinci beyanı

Genel merkezde gün içerisinde ve teşkil gruplarında ikinci namazından sonra beyan verilmektedir. Yapılan iş bölümünde ikinci beyanını hangi davetçinin yapacağı belirlenmektedir.

2.3.1.9. Akşam'dan sonraki Yasin-i Şerif okuması

Akşam namazından sonra genel merkezde veyahut teşkil esnasında konaklanan camilerde Yasin-i Şerif okunmaktadır. Yasin-i Şerif okunduktan sonra toplu şekilde dua yapılmaktadır. Bu vazifeyi Kimin yerine getireceği belirlenmektedir.

2.3.1.10. Hayat'us Sahabe dersi

Yatsı namazından sonra genel merkezde yani Mescidi Selam Cami'nde Mevlana Muhammed Yusuf Kandelevi'nin kaleme aldığı Hayat'us Sahabe adlı eserden dersler yapılmaktadır. Bu dersi yapacak davetçi, yapılan iş bölümü ile belirlenmektedir.

2.3.1.11. Sabah beyanı

Sabah namazından sonra verilecek olan beyanın kim tarafından yapılacağı belirlenmektedir.

2.3.1.12. Temizlik

Temizlik vazifesinin mesulü belirlenmektedir. Mesul ile birlikte temizlik vazifesini yerine getirecek davetçiler de belirlenir. Temizlik mesulü hem temizlik yapmakta hem de diğer davetçiler arasında temizlik vazifesinin yerine getirilmesi için iş bölümü yapmaktadır.

2.3.1.13. Hidayet –Dua konuşması- Karguzari

Hidayet teşkile çıkacaklara teşkile çıkmadan önce yapılan konuşmadır. Hem teşkile teşvik edilmekte hem de dikkat edilmesi gereken hususlara değinilmektedir. Bunun yanında teşkile çıkmadan önce teşkile çıkacak grubun toplandığı bir alanda dua yapılmaktadır. Ayrıca teşkil grubunun teşkilden döndükten sonra tebliğ esnasında yaşadıklarını anlatmasına karguzari denilmektedir. Her teşkil grubu bu sorumluluğu yerine getirmekle mükelleftir.

2.4. Cemaatin Siyasi Tutumu

10 sene kadar bir süre Tebliğ Cemaati'nin içerisinde bulunmuş ve birçok ülkeye davet için seyahat etmiş İshak Hoca cemaatin siyasi tutumunu şu cümlelerle ifade etmektedir:

“Altı sıfat içerisinde siyaset yok. Cemaatte kalkıp da siyaset konuşulmaz. Ben A partisini tutuyorum. O B partisini tutuyor gibi konuşmalar Tebliğ Cemaati'nde olmaz. Siyasi parti konuşulmaz. Siyasi yönlendirmede de bulunulmaz.” (İshak Karcı, kişisel görüşme, 4 Mart 2019)

Cemaatin ilkesi gereği verilen vaazlarda ve yapılan beyanlarda siyasi konular konuşulmamaktadır. Siyasi bir konu da soru yöneltildiğinde siyaset konusunda konuşamayacaklarını, yaptıkları faaliyetin siyasi bir faaliyet değil dini bir faaliyet olduğunu ifade etmektedirler.

Şura üyesi Abdurrahman Şahin'e cemaatin siyasi tutumuna yönelik sormuş olduğumuz soruyu kendisi şöyle cevaplamıştır:

“İki sene siyaset yaptım fakat sonra siyaset yapma imkânım olmasına rağmen bazı sebeplerden dolayı bıraktım. Biz burada siyasi çalışma yapmıyoruz. İyi bildiğimiz bir partiye oy veriyoruz. Onda bir mesele yok. Ama biz burada siyasi çalışma yapmıyoruz. Biz din çalışması yapıyoruz. Net söyleyeyim öyle Fetö gibi numaradan çalışıp devleti ele geçireyim. Bizim böyle bir amacımız yok. Biz insanların ahireti kurtulsun çalışması yapıyoruz. Bizim fikrimiz insanlar dindar olsun, İnsanlar Allah'ı razı etsin...Biz kimseye şu partiye oy verin ya da şöyle yapın diye müdahalede bulunmuyoruz. Herhangi bir siyasi partiye yakınlığımız yok. Ama herkesin gönlünde bir aslan yatar.” (Abdurrahman Şahin, kişisel görüşme, 10 Mart 2019)

Bu da göstermektedir ki cemaatin siyasi bir yönlendirmesi söz konusu değildir. Her davetçi siyasi düşüncesine göre hareket edebilme hürriyetine sahiptir. Ancak cemaatin faaliyetlerinde siyasi görüşün ifade edilmesi yasaklanmıştır. Siyasi konularda görüşlerini beyan eden davetçiler uyarılmakta, davetçi bu tutumunu değiştirmedikçe cemaat ile olan bağlantısı kesilmektedir. Davetçiler oy kullanıp kullanmama noktasında da hürdürler.

Türkiye'deki cemaat siyasetten uzak bir faaliyet yürütmektedir. Cemaat herhangi bir siyasi düşünce veyahut ideolojiye sahip değildir. Cemaat tabanını, mevcut bir siyasi partiye

yönlendirme söz konusu değildir. Siyasi bir partinin desteklenmesi de söz konusu değildir. Bununla birlikte siyasi bir partinin desteklenmemesi konusunda da görüş beyan edilmemektedir. Birçok dini grupta gündem edilen oy kullanma veya kullanmama hususunda da sessiz kalmaktadırlar. Türkiye’de faaliyet gösteren cemaatin ve çatısı altında tebliğ faaliyetinde bulunan davetçilerin sergiledikleri siyasi tutum cemaatin genel siyasi tutumuyla örtüşmektedir.

2.5. Cemaatte Kadın ve Kadın Çalışmaları

Cemaatin faaliyetlerine erkekler kadar aktif olmasalar da kadın davetçilerde katılım sağlamaktadırlar. Kadınlarda erkekler gibi cemaatin ana faaliyeti olan teşkile çıkabilmektedirler. Kadın erkek yapılan teşkillerde İslam’ın ön görmüş olduğu mahremiyet kurallarına dikkat edilmektedir. Örneğin bir kadın davetçi, mahremi olmaksızın teşkile çıkamamaktadır. Kadına, eşi, babası, kocası veyahut oğlu gibi bir mahremi eşlik etmek durumundadır. Kalabalık halinde tebliğ faaliyetinde bulunulacak seyahatte de mahremiyete dikkat edilmektedir. Kadınlar teşkilde erkekler gibi cami de değil evde konaklamaktadırlar. Kadın davetçilerin konakladıkları ev, bir cemaat mensubuna ait olabileceği gibi cemaati ağırlamak isteyen bir müslümana ait de olabilmektedir. Kadınlar teşkil de genel itibariyle evde talim çalışması yapmaktadırlar. Bununla birlikte konaklanan eve kadın misafirlerin davet edilmesi ile belli zamanlarda beyanda verilmektedir. Kadınlarda vermiş oldukları beyanlarda erkekler gibi cemaatin altı sıfatından bahsetmektedir.

Kadın davetçilerin kıyafetlerinin İslam Dini’ne uygun olması gerekmektedir. Çünkü kadınlar diğer kadınlar için örneklik teşkil etmektedir. 40 Günlük teşkile çıkan kadınların kıyafetlerinin İslam Dini’ne uygun olması şartının yanında takvaya uygun olması şartı da aranmaktadır. 40 Günlük teşkile çıkacak kadın davetçilerin kıyafetleri vücut hatları belli olmayacak derecede bol olmalıdır. Aynı zamanda siyah renk tercih edilmelidir. Bu durum şart olmasına rağmen zorlama değildir. Şartları sağlamayan kadın davetçilerin 40 günlük teşkile çıkmasına izin verilmemektedir. Ancak kadın davetçiler şartları sağlamasalar dahi 3 günlük teşkillere katılabilmektedirler. Teşkillerde, İslam Dini’ne ve takvaya uygun giyinen kadın davetçiler tarafından bu konuda zaafı bulunan ve yeni olan kadın davetçilere teşvikler verilmektedir.

İslam Dini’nin kadına vermiş olduğu ehemmiyet, cemaat içerisinde kadına sağlanmaya çalışılmaktadır. Erkekler kadınlara, Hz Muhammed (sav) ve sahabilerin davrandığı gibi davranmaktadırlar. Mescid-i Selam Cami’ne yapmış olduğumuz ziyarette Teşkil Biriminde sorumlu olan Abdülbâki Bey kendisiyle yapmış olduğumuz mülakatta kadınlar hususunda şu ifadeleri kullanmıştır:

“Peygamber(sav) buyuruyor ki: Ümmetimin en hayırlısı hanımına en iyi davranandır. Bu sözü sürekli duyan bir kişinin evdeki eski hali ile yeni hali arasında mutlak bir değişiklik oluyor.” (Abdülbâki Önemli, kişisel görüşme, 10 Mart 2019)

Cemaat ile faaliyetlere katılan erkeklerin hanımlarına davranışlarında keskin değişimler görülmektedir. Yapmış olduğumuz mülakatlar sonucunda toplumda kabul gören eşine yardımcı olmayan, emreden, değer vermeyen, eşini cinsel bir obje olarak gören erkek karakterinin yerini; cemaatte eşine hürmet eden, yardım eden, değer veren, eşinin düşüncelerini önemseyen ve eşi ile istişare eden erkek karakterinin aldığı ifade edilebilir.

SONUÇ

Tebliğ Cemaati, Türkiye’deki faaliyetlerini İstanbul’daki Mescid-i Selam Cami merkezli yürütmektedir. Cemaatin en hareketli faaliyetleri Mescid-i Selam Cami’nde gerçekleşmektedir. Yurt dışı ve yurt içi faaliyetlerin takibati bu merkezden yapılmaktadır. 28 Şubat döneminde faaliyetler kısmen sekteye uğramış ancak zaman içerisinde normale

dönümüştür. Cemaatte faaliyetler mevcut hiyerarşik yapılanmaya ve iş bölümüne uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Cemaatin ana faaliyeti tebliğ amelidir. Tebliğ faaliyetlerinde insanlara cemaatin altı sıfatı çerçevesinde İslam Dini anlatılmaktadır. Tebliğ ameli ile amaçlanan insanların Allah'ın rızasına uygun bir hayat yaşamalarına ve neticesinde kurtuluşlarına vesile olmaktır. Cemaatte, herhangi bir zorlama yoktur ve hiç bir kimseye baskı uygulanmamaktadır. Verilen vaazlarda ve beyanlarda sadece hatırlatma yapılmakta ve teşvikte bulunmaktadır. Bazı dini gruplar gibi şiddet meyli de söz konusu değildir. Cemaat kendini, siyasi bir hareket olarak değil dini bir hareket olarak tanımlamaktadır. Siyaset hususunda herhangi bir görüş bildirilmemektedir. Davetçilerin de vaaz ve beyanlarda siyasi görüş bildirmeleri yasaklanmıştır. Davetçiler, belli bir siyasi görüşe sahip olsa dâhi cemaat içerisinde siyasi düşüncelerini dile getirmemektedirler. Kadın-erkek ilişkileri İslam Dini'ne göre şekil almaktadır. Kadınlar, Kur'an ve sünnette uygun giyinmeye teşvik edilmektedir. Kadınlar, erkekler kadar olmasa da cemaatin faaliyetlerine katılım sağlamaktadırlar. İslam Dini'nde kadına gösterilmesi emredilen ehemmiyet, cemaat ve erkek davetçiler tarafından yerine getirilmeye çalışılmaktadır. Türkiye'de cemaatin faaliyetleri 1950'li yıllardan bu yana devam etmektedir. Cemaat eskiye nazaran daha iyi imkânlarla sahiptir. Daha çok Müslüman cemaatin faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Ancak cemaate gösterilen ilgi diğer Müslüman ülkelere göre oldukça azdır. Cemaatin genel faaliyetleri ile Türkiye'de yapmış olduğu faaliyetlerin uyumlu olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

Ahsan, M.M. (1993). Tebliğ Cemaati, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 7, (s. 294-296), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

Akçaoğlu, F. (Ed.) (2012). *Dağdaş İnançlar ve Düşünceler*, Cilt 1, M.Beşir Eryarsoy (Çev). İstanbul: Beka.

Bayıroğlu, D. -Davetçi- (10 Mart 2019). “Tebliğ Cemaati: Türkiye Örneği” konulu görüşme. İstanbul.

Bayram, A. (2015). Büyük Britanya'daki İslami akımlar, *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 390-415.

Büyükkara, M. A. (2016). *Çağdaş Fikir Akımları*, İstanbul: Klasik.

Büyükkara, M. A.(2018). Dünya'nın en büyük İslami cemaatinde tehlikeli bölünme. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/dunyanin-en-buyuk-islami-cemaatinde-tehlikeli-bolunme/1336638> (Erişim Tarihi: 15 Mart 2019).

Central-Mosque Administrator, (2001). Şeyh (Mevlana) Muhammed Inaamul Hasan Kandhlawi (RA). <https://central-mosque.com/index.php/History/shaykh-maulana-muhammad-inaamul-hasan-kandhlawi-ra.html> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2019).

Çağrıcı, M.(1994). Davet, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (16-19), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

Demir, N. -Davetçi- (9 Mart 2019). “Tebliğ Cemaati: Türkiye Örneği” konulu görüşme. İstanbul.

Efe, F. (2002). Cemaat-i Tebliğ, Doğuşu ve Kendisine Yöneltilen Eleştiriler, *İslami Araştırmalar Dergisi*, (8), 101-121.

Efe, F. (2004). Cemaat-i Tebliğ'in Davet, Tebliğ ve Eğitim Yöntemi, *İslami Araştırmalar Dergisi*, 17 (3), 216-234.

Kandehlevi, M.Y.(2016). *Müntehad Ehâdis*, Hayri Demirci (Çev.). İstanbul: Gülistan.

Karcı, İ. -Davetçi- (4 Mart 2019). “Tebliğ Cemaati: Türkiye Örneği” konulu görüşme. İstanbul.

Koya, A. (2001). Tarihte benzerine az rastlanan bir topluluk: Tebliğ Cemaati, *Haksöz Dergisi*, 124/125, Temmuz/Ağustos. <https://www.haksozhaber.net/okul/tarihte-benzerine-az-rastlanan-bir-topluluk-teblig-cemaati-3074yy.htm> (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2019)

Önemli, A. -Mescidi Selam İlim ve Hayrat Vakfı Başkan Yardımcısı- (10 Mart 2019). “Tebliğ Cemaati: Türkiye Örneği” konulu görüşme. İstanbul.

SETA, (2013). Pkistan Siyasetini Anlama Klavuzu, SETA Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Raporu, Ankara.

Şahin, A.-Tebliğ Cemaati Şura Üyesi- (10 Mart 2019). “Tebliğ Cemaati: Türkiye Örneği” konulu görüşme. İstanbul.

Ullah, R.(2018). Güney Asya’dan Ortaya Çıkan Tebliğ Cemaati ve Cemaat-i İslami’nin Karşılaştırılmalı Analizi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (3),31-38.